

100% BERLIJN

In Berlijn valt zo veel te beleven; waar moet je dan beginnen? Natuurlijk wil je naar plekken die doordrenkt zijn van geschiedenis, zoals de Alexanderplatz, de Brandenburger Tor en de overblijfselen van de Berlijnse Muur. Maar dwaal ook eens over een van de markten van Berlijn, loop door bijzondere winkelstraten, ga lekker eten en fiets door de iets minder bekende wijken van de stad. Deze reisgids leidt je in no time langs alles wat je graag wilt zien. Sightseeing, shoppen, culinair genieten en avontuur. De overzichtelijke plattegrondjes wijzen je de weg.

Inhoud

100% OVERZICHTELIJK > p.4

VERVOER > p.8

FIETSEN > p.11

TOP 10 > p.12

WIJK 1 MITTE > p.16

WIJK 2 PRENZLAUER BERG > p.36

WIJK 3 FRIEDRICHSHAIN > p.56

WIJK 4 CHARLOTTENBURG & SCHÖNEBERG > p.76

WIJK 5 KREUZBERG > p.96

WIJK 6 NEUKÖLLN > p.116

TIJD OVER? > p.136

HOTELS > p.142

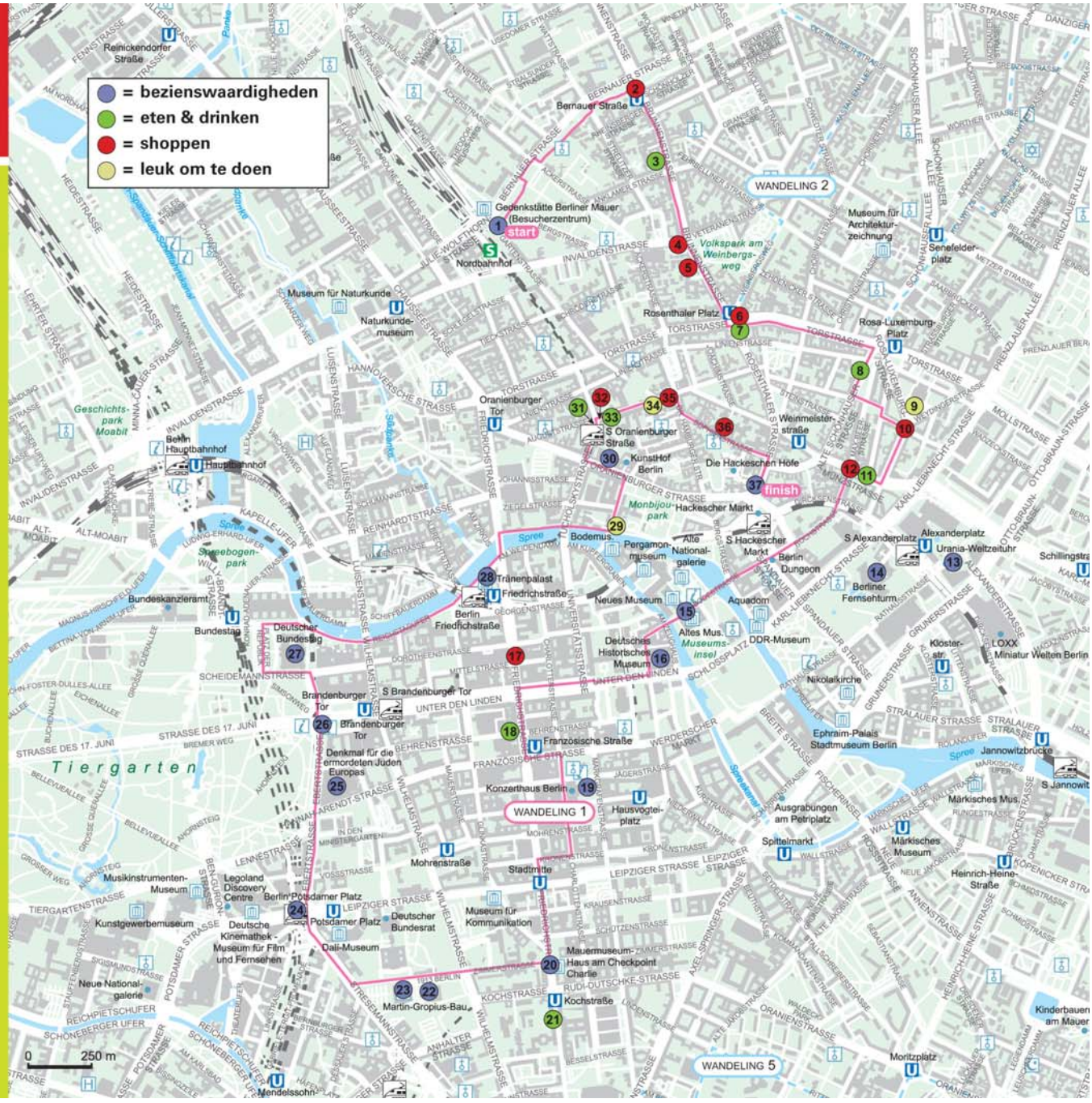
UITGAAN > p.144

INDEX > p.146

Mitte

WANDELING 1 (ca. 12 km)

Start bij de Gedänkstätte Berliner Mauer (1). Loop via de paden langs de west- of oostzijde, of wissel het af. Sla rechtsaf de Brunnenstraße (2) in, met galeries en winkels en pauzeer bij Joris (3). Wandel naar de kruising met de Invalidenstraße. Ga daar rechtsaf voor cult-shopping (4), of vervolg de route langs de boekhandel (5) tot aan de Torstraße (6). Steek over, ga linksaf langs Sankt Oberholz (7). Sla de tweede straat rechts in, de Alte Schönhauser Straße (8) en ga na de speeltuin linksaf de Schendelgasse in. Hier zie je opgeknapte Plattenbau. Bij de Almstadtstraße rechts en meteen naar links door de Hirtenstraße. Kijk voor het mooiste uitzicht op de Volksbühne (9) nu naar links, en vervolg de weg rechts door de Rosa-Luxemburg-Straße (10). Bij de kruising ga je rechtsaf, je kunt lunchen bij Oliv (11) of winkelen in de Münzstraße (12). Als je de Alexanderplatz (13) en Fernsehturm (14) wilt zien, loop dan terug richting Karl-Liebknecht-Straße. De route gaat linksaf door de Rochstraße, onder het spoor door en dan door de Anna-Louisa-Karsch-Straße naar het Museumsinsel (15-16). Sla linksaf Hinter dem Gießhaus in, dan rechtsaf Unter den Linden op. Bij de Friedrichstraße ga je voor culturele inkopen rechts (17), anders links (18). Ga bij de Französische Straße linksaf, de volgende meteen rechts: de Gendarmenmarkt (19). Loop verder over de Charlottenstraße, ga rechtsaf door de Kronenstraße terug naar de Friedrichstraße, naar Checkpoint Charlie (20). Verderop zit een koffientje (21). Wandel door de Zimmerstraße richting Topographie des Terrors (22). Het museum eraast (23) is prachtig. Ga aan het eind rechtsaf naar de Potsdamer Platz (24) en volg de weg richting het Holocaustmonument (25). Loop door naar de Brandenburger Tor (26) en na een flauwe bocht kom je bij het Rijksdaggebouw (27). Wandel tot het water en ga dan rechtsaf. Net na de spoorbrug is een museum (28). Je bent weer bij de Friedrichstraße, steek over en ga over de brug meteen naar rechts over het terras. Wandel langs de Spree. Ga bij de tweede brug linksaf naar het Monbijoupark (29), daarna linksaf naar de Neue Synagoge (30). Ga rechts de Tuscholskystraße in. Daar kun je even uitblazen, op de hoek bijvoorbeeld (31). Ga rechtsaf door de Auguststraße (32). Goed eten (33), dansen (34) of tijdschriften kopen (35). Ga bij de Große Hamburger Straße naar rechts, daarna schuin oversteken voor de Sophienstraße (36). Ga aan het eind rechts naar de Hackesche Höfe (37).

1961

Mitte

1

Berlijn wordt gezien als dé creatieve stad van Europa. Als er één wijk verantwoordelijk is voor dat imago, dan is het Mitte. Vooral in het ten noorden van de Spree gelegen **Scheunenviertel**, de voormalige Joodse buurt, is het culturele leven sinds de *Wende* enorm opgebloeid. De August- en Liniestraße ontwikkelden zich met hun galeries tot internationaal kunstcentrum, in de Mulackstraße en Torstraße vestigden zich talloze veelbelovende jonge designers en creatieve initiatieven, en ook het gebied tussen Invalidenstraße en Torstraße wordt steeds interessanter.

Het deel ten zuiden van de Spree is het luxe zaken-, winkel- en regeringscentrum (Regierungsviertel), met **Unter den Linden** en de **Friedrichstraße** als bekendste straten. In de Friedrichstraße kun je luxe shoppen bij de grote modemerken, maar je vindt in deze omgeving ook veel van de bekende bezienswaardigheden van de stad. Mitte is daardoor erg populair bij toeristen.

De wijk heeft een authentieke, klassieke uitstraling, met plekken als de Hackesche Höfe en de Gendarmenmarkt. Ingeklemd tussen de twee delen van Mitte ligt het **Museumsinsel**, waar de belangrijkste kunstschaten van het land zijn verzameld. De jongste geschiedenis van Duitsland, van de hele 20e eeuw, is in heel Mitte duidelijk voelbaar. Niet alleen de Eerste en Tweede Wereldoorlog, vooral ook de recentere geschiedenis is nadrukkelijk aanwezig, van het voormalige Oost-Berlijnse centrum Alexanderplatz tot dé symbolen van het verenigde Berlijn: de Brandenburger Tor en de Fernsehturm.

WEINIG TIJD?

ZORG DAN DAT JE IN IEDER GEVAL DEZE HOOGTEPUNTEN ZIET

- + BRANDENBURGER TOR + FERNSEHTURM + REICHSTAG
- + TOPOGRAFIE DES TERRORS + CHECKPOINT CHARLIE

Over de wandeling

De wandeling neemt je mee langs alle bezienswaardigheden waar Berlijn bekend om is. Je komt vanzelf langs leuke restaurants, koffie-tentjes en winkels maar de focus ligt in deze wandeling op kunst en cultuur. Als je nog meer wilt ontdekken: we bespreken een paar winkelstraten die ook zeker interessant zijn, dus trek voor deze wandeling een dag uit. Kan goed gecombineerd worden met wandeling 2.

- + **ZEKER DOEN ALS JE VOOR HET EERST IN BERLIJN BENT.**
- + **LANGE WANDELING, GESCHIKT ALS FIETSRROUTE.**
- + **GOED VOOR DE ZONDAG VANWEGE DE VELE MUSEA.**

Bezienswaardigheden

① De **Gedenkstätte Berliner Mauer** maakt op een indrukwekkende manier duidelijk welke invloed de Muur op het leven in Berlijn had. Er staat nog 220 meter oorspronkelijke grensmuur plus wachttorens – en er is een gedenkplaats. Loop ook binnen bij S-Bahnstation Nordbahnhof, dit was tijdens de DDR een (afgesloten) spookstation.

bernauer straÙe 111/119, www.berliner-mauer-gedenkstaette.de, u-bahn u8 bernauer straÙe, s-bahn nordbahnhof

⑬ De **Alexanderplatz** was het centrale plein van Oost-Berlijn in de DDR-tijd. De gebouwen in de omgeving hebben nog steeds een typisch Oost-Duitse sfeer, zoals Galeria Kaufhof, ooit als 'Centrum Warenhaus' de Oost-Berlijnse tegenhanger van het KaDeWe. In de herfst van 1989 vond hier de grootste demonstratie tegen het DDR-regime plaats. Met de renovatie van het warenhuis en de komst van mall Alexa heeft het plein z'n oude rol als winkelcentrum van het oosten terug. Een publiekstrekker is de **Weltzeituhr**, waarvan je de tijd in verschillende wereldsteden kunt aflezen.

alexanderplatz, s-bahn, u-bahn u2, u5, u8 alexanderplatz

⑭ Samen met de Brandenburger Tor is de **Fernsehturm** hét symbool van het verenigde Berlijn. Dit hoogste gebouw van Berlijn (368 meter) is een goed oriëntatiepunt. Neem de lift naar het uitzichtplatform of het ronddraaiende restaurant (op 207 meter) en geniet van het panorama.

alexanderplatz, panoramastraÙe 1a, www.tv-turm.de, telefoon 030 247575875, open dagelijks mrt-okt 9.00-0.00, nov-feb 10.00-0.00, entree € 13, s-bahn, u-bahn u2, u5, u8 alexanderplatz

⑮ Het in de Spree gelegen **Museumsinsel** omvat enkele van de belangrijkste musea van Duitsland. Het **Altes Museum** herbergt werken uit de klassieke oudheid, de **Alte Nationalgalerie** toont 19e-eeuwse schilderkunst en het **Bode-museum** heeft een grote collectie beeldhouwkunst. In het **Pergamonmuseum** zijn archeologische schatten uit het Midden-Oosten te zien en het **Neues Museum** toont Egyptische kunst. Ook de **Berliner Dom** bevindt zich op het eiland. Aan de overkant verrijst het opnieuw opgebouwde Berliner **StadtschloÙ**.
bodestraÙe 1-3, www.smb.museum, telefoon 030 424242, zie website voor tijden en prijzen, s-bahn, u-bahn u6 friedrichstraÙe

① GEDENKSTÄTTE BERLINER MAUER

① Het **Deutsches Historisches Museum** (DHM) ligt net naast het Museumsinsel. De vaste tentoonstelling is in het oude gebouw aan Unter den Linden. In de moderne aanbouw zijn tentoonstellingen over de (nabije) geschiedenis van Duitsland. Tip: neem de ingang Hinter dem Gießhaus, daar zijn de rijen beduidend korter.

unter den linden 2, www.dhm.de, telefoon 030 20304444, open dagelijks 10.00-18.00, entree € 8, s-bahn, u-bahn u6 friedrichstraße

② De **Gendarmenmarkt** is met zijn romantische architectuur en twee koepelkerken ongetwijfeld een van de mooiste pleinen van Berlijn. 's Zomers zijn er voor het Konzerthaus klassieke openluchtconcerten, 's winters een kerstmarkt. *gendarmenmarkt, u-bahn u2 stadtmittel, u6 französische straÙe*

③ Op 13 augustus 1961 begonnen Oost-Duitse soldaten met de bouw van de Muur. Het Mauermuseum bij grenspost **Checkpoint Charlie** vertelt het verhaal van de meestal weinig succesvolle vlucht pogingen. Buiten staat een kopie van het vroegere wachthuisje.

friedrichstraße 43-45, www.mauer-museum.de, telefoon 030 2537250, open dagelijks 9.00-22.00, entree € 12,50, u-bahn u6 kochstraße

④ Op de plek waar de SS en de Gestapo de meest wrede methodes voor de onderdrukking en vervolging van politieke tegenstanders uitbroedden, bevindt zich nu **Topographie des Terrors**. Deze tentoonstelling is de aangewezen plek om je historisch bewustzijn op te frissen voordat je verder loopt in dit van nazigeschiedenis doordrenkte stuk Berlijn.

niederkirchnerstraße 8, www.topographie.de, telefoon 030 25450950, open dagelijks 10.00-20.00, entree gratis, s-bahn, u-bahn u2 potsdamer platz, u6 kochstraße

⑤ In museum **Martin-Gropius-Bau** zijn spraakmakende tentoonstellingen. Bijzonder is dat veel kunstenaars speciale kunstwerken voor de ruimte maken, zoals Ai Weiwei en Anish Kapoor. Koop je kaarten online en vermijd de wachtrij. *niederkirchnerstraße 7, www.berlinerfestspiele.de/gropiusbau, telefoon 030 254860, open wo-ma 10.00-19.00, soms afwijkend: zie website, entree € 10 (varieert), s-bahn, u-bahn u2 potsdamer platz*

⑥ In de jaren 20 was de levendige **Potsdamer Platz** een symbool voor het moderne Berlijn. Des te treuriger is het dat het tijdens de Koude Oorlog een groot, verwoest stuk niemandsland was, ingeklemd tussen Oost en West. Tegenwoordig is het plein weer omgeven door hypermoderne architectuur. *potsdamer platz, s-bahn, u-bahn u2 potsdamer platz*

⑦ 2711 betonnen zuilen herdenken de slachtoffers van de Jodenvervolging in de Tweede Wereldoorlog. Je zou denken dat de plek tot eerbiedig zwijgen stemt, maar iedereen reageert verschillend op een bezoek aan het **Holocaust-monument**. Dat was precies de bedoeling van architect Peter Eisenman, die het publiek niet wilde voorschrijven hoe ermee om te gaan.

cora-berliner-straße 1, www.stiftung-denkmal.de, telefoon 030 2007660, informatiecentrum apr-sep di-zo 10.00-20.00, okt-mrt di-zo 10.00-19.00, entree gratis, s-bahn brandenburger tor

26 De **Brandenburger Tor** is in 1791 naar een voorbeeld uit de Griekse oudheid gebouwd. Het is de enige nog overgebleven doorgang van een stadsmuur die ooit om Berlijn stond. Ernaast ligt de Pariser Platz, met veel ambassades en het chique Hotel Adlon. Tot de val van de muur stond de eenzame stadspoort voor de deling van de stad, tegenwoordig wordt de triomfboog gezien als het symbool voor de Duitse eenheid. Hier sprak Ronald Reagan de legendarische woorden: *'Mister Gorbachev, tear down this wall!'*
ebertstraße / hoek unter den linden, s-bahn brandenburger tor

27 In het **Rijksdaggebouw** zetelt het parlement. Via een ingenieuze spiraal wandel je door de glazen koepel van architect Sir Norman Foster naar het dak, met prachtig uitzicht. Werp ook een blik in de parlementszaal. Om veiligheidsredenen moet je je minstens twee werkdagen van tevoren aanmelden! Tip: combineer je bezoek met een etentje in het **Dachgarten Restaurant Käfer** (www.feinkost-kaefer.de).

platz der republik 1, www.bundestag.de, koepel dagelijks open 8.00-0.00, restaurant 9.00-10.00 & 12.00-14.30 & 18.30-0.00, entree gratis, s-bahn brandenburger tor, u-bahn u55 bundestag

28 Op weinig plekken in Berlijn is de uitwerking van de Muur schrijnender te zien dan in de permanente tentoonstelling Grenz Erfahrungen in het **Tränenpalast**. Tijdens de DDR was dit het treinstation waar mensen afscheid namen van familieleden die op bezoek waren geweest. Ontelbare tranen zijn hier geplengd, van woede, onmacht en verdriet. Te zien zijn foto's, objecten en verhalen van ooggetuigen.

reichstagufer 17, www.hdg.de/berlin/traenenpalast, telefoon 030 467777911, open di-vr 9.00-19.00, za-zo & feestdagen 10.00-18.00, entree gratis, s-bahn, u-bahn u6 friedrichstraße

30 De gouden koepel van de **Neue Synagoge** uit 1866 was het pronkstuk van de Joodse gemeenschap in Berlijn. Het gebouw overleefde in 1938 de Kristallnacht, maar werd in 1943 tijdens een bombardement alsnog verwoest. In het gerenoveerde gebedshuis is een permanente tentoonstelling over het Joodse leven in Berlijn te bezichtigen.

oranienerstraße 28-30, www.cjudaicum.de, telefoon 030 88028300, zie website voor tijden en prijzen, s-bahn oranienerstraße

HOLOCAUSTMONUMENT 25

37 In de jaren 20 vormden de **Hackeschen Höfe** met hun restaurants en feestzalen het kloppend hart van Berlijn. Na de *Wende* werd het Jugendstil-complex gerestaureerd en sindsdien trekken de acht verbonden hofjes veel toeristen. Er zijn eettentjes, winkels, twee bioscopen, een theater en een club.

rosenthaler straÙe 40/41, www.hackesche-hoefe.de, telefoon 030 28098010, open dagelijks 24 uur, entree gratis, s-bahn hackescher markt, u-bahn u8 weinmeisterstraße

Eten & drinken

③ Soepen en salades, daar draait het om bij **Joris**. En de gepofte aardappels met verschillende vullingen natuurlijk. Je kunt hier heerlijk warm lunchen. Aan de toeg kies je zelf wat je lekker vindt. En daarna zoek je een tafeltje achterin, of bij mooi weer buiten op de stoep. Zoete dingen staan er ook op de kaart. Het kan hier nogal druk zijn, maar dat is vooral een goed teken.
brunnenstraße 158, www.facebook.com/jorisberlin, telefoon 030 47365973, open ma-vr 09.00-17.00, prijs lunch € 6, u-bahn u8 bernauer straÙe

⑦ **Sankt Oberholz** was ooit een bierhal en hamburger-restaurant, nu is het een plek waar door freelancers met laptop gewerkt wordt. Veel Berlijnse start-ups zijn hier bedacht. Koffie, sapjes, taart en sandwiches; alles is zelfbediening. Het is niet voor niets een populaire plek, dus het nadeel is dat je vaak moet zoeken naar een vrij tafeltje.
rosenthaler straÙe 72a, www.sanktoberholz.de, telefoon 030 24085586, open ma-do 8.00-0.00, vr-za 8.00-3.00, zo 9.00-0.00, prijs € 4, u-bahn u8 rosenhaler platz

⑧ Bakkers die nog al het brood zelf bakken, zie je helaas niet veel meer. Bij **Zeit für Brot** wordt het brood achter in de winkel gebakken, de hele dag door. Er zijn wat tafels, ook buiten, waaraan je tot laat in de middag kunt ontbijten. Of neem een kop koffie met een *Zimtschnecke*, een heerlijk zacht kaneelbroodje, of een stuk *Streuselkuchen* (krumeltaart).
alte schönhauser straÙe 4, www.zeitfuerbrot.com, telefoon 030 28046780, open ma-vr 7.30-20.00, za 8.00-20.00, zo 8.00-18.00, prijs € 4, u-bahn u2 rosa-luxemburg-platz

⑪ Het populaire **Oliv** is een goed adres voor heerlijke quiches of een ontbijt. Er is een perfect terras voor wie van mensen-kijken houdt. De inrichting is eenvoudig: houten tafels en krugjes en altijd één opvallend kunstwerk aan de muur.
münzstraße 8, www.oliv-cafe.de, telefoon 030 89206540, open ma-vr 8.30-19.00, za 9.30-19.00, zo 10.00-18.00, prijs € 6, u-bahn u8 weinmeisterstraße

18 **Cookies Cream** is het beste vegetarische restaurant van Berlijn. Om er te komen is al een ervaring op zich: een 'surrealistische' toer langs de vuilcontainers van een hotel en een gigantische kroonluchter. Even aanbellen onder de gloeilampen, trap op – het ligt boven de bijbehorende club Cookies – en je bevindt je in een relaxte omgeving.

behrenstraße 55, tussen westin grand hotel en komische oper, www.cookiescream.de, telefoon 030 27492940, open di-za zomer vanaf 19.00, winter vanaf 18.00, prijs driegangenmenu € 39, u-bahn u6 französische straÙe, s-bahn brandenburger tor

21 **Westberlin** biedt een prachtige inrichting, goede koffie, heerlijke sandwiches en taart. Daarnaast heb je er een grote keus aan tijdschriften en zelfs een aantal souvenirs.

friedrichstraße 215, www.westberlin-bar-shop.de, telefoon 030 25922745, open ma-vr 8.30-19.00, za-zo 10.00-19.00, prijs € 5, u-bahn u6 kochstrasse

31 Wentelteefjes (French toast), *Weißwurst* en *Weizenbier*. 'Spectaculair eenvoudig' heet de menukaart van **Keyser Soze** te zijn. Misschien gaat dat wel op voor de hele zaak. Altijd vol, altijd gezellig en altijd dendert de S-Bahn onder de zaak door.

tucholskystraße 33, www.keyser-soze.de, telefoon 030 28599489, open dagelijks 7.30-3.00, prijs € 10, s-bahn oranienburger straÙe

33 De **Ehemalige Jüdische Mädchenschule** heeft een woelige historie. Het pand was compleet vervallen, maar nu is het opgeknapt en kun je er eten. Pauly Saal is een toprestaurant dat herinnert aan de jaren 20. Bij Mogg & Melzer, aan de andere kant, eet je Joodse delicatessen als pastrami sandwich en matseballensoep. Ook in het pand: galeries en Museum **the Kennedys**.
auguststraße 11-13, www.maedchenschule.org, zie website voor tijden en prijzen, u-bahn u6 oranienburger tor, s-bahn oranienburger straÙe

SANKT OBERHOLZ 7

Shoppen

② De **Brunnenstraße** is een lange straat vol galeries, winkels en goede adressen voor een kop koffie of een lunch. Kijk zeker binnen bij 25books (nummer 152) en Objets Trouvés (nummer 169). Op nummer 19-21, op de hoek met de Invalidenstraße, staat het voormalige Warenhaus Jandorf tegenover het mooie Weinbergspark. Richting de Rosenthaler Straße vind je een veel gefotografeerde gevel met daarop de tekst: '*Dieses Haus stand früher in einem anderen Land*'.

brunnenstraße, u-bahn u8 bernauer straße, rosenhaler platz

④ In het eerste gedeelte van de **Invalidenstraße** vind je een heel stel nieuwe eetadressen, zoals Tommi's Burger Joint en het Israelische Dyimalaya. Verderop zit de prachtige delicatessenwinkel Vom Einfachen das Gute. Of haal een flesje water voor onderweg bij de Ackerhalle, vroeger Markthalle VI, nu een normale supermarkt.

invalidenstraße, u-bahn u8 rosenhaler platz

⑤ **Ocelot** is een prachtige boekhandel: mooi ingericht en veel tafels met uitgestalde titels. Het kundige personeel helpt je graag. Er zijn zitjes én er is een grote leestafel waaraan je koffie kunt drinken en een broodje of taart kunt eten. Er is een groot assortiment aan boeken over Berlijn, maar er is vooral veel aandacht voor literatuur.

brunnenstraße 181, www.ocelot.de, telefoon 030 97894592, open ma-za 10.00-20.00, u-bahn u8 rosenhaler platz

⑥ Alleen al de **Torstraße** verdient een eigen hoofdstuk: de twee kilometer lange straat wordt jaarlijks leuker. Veel verkeer en drukte, maar vooral veel goede restaurants (3 Minutes op nummer 167, Noto op nummer 173), galeries en prachtige winkels (Happy Shop op nummer 67, Stue op nummer 70).

torstraße, u-bahn u8 rosenhaler platz, u2 rosa-luxemburg-platz

BRUNNENSTRASSE ②

⑩ In de **Rosa-Luxemburg-Straße** vind je kleine winkels met grote verrassingen. Papierliefhebbers kunnen naar Luiban (nummer 28) of naar Type Hype (nummer 9) voor accessoires met alle letters van het alfabet. Waahnsinn (nummer 17) heeft DDR-nostalgie, retromeubels en accessoires. Mannenkleding koop je bij Ulf Haines Men (nummer 26), vrouwen kunnen naar Ulf Haines Women (nummer 9) en voor lingerie naar Blush (nummer 22). *rosa-luxemburg-straße, open ma-za 12.00-20.00, u-bahn u2 rosa-luxemburg-platz*

12 In de **Münzstraße** en **Alte Schönhäuser Straße** kun je goed shoppen, maar ook in omliggende straatjes als de Mulackstraße, Rochstraße en Weinmeisterstraße. Van ketens tot kleinere winkels, van flagshipstores tot vintage, je vindt het hier allemaal.

münzstraße / alte schönhauser straße, open ma-za 12.00-20.00 (meeste winkels), u-bahn u8 weinmeisterstraße

17 Ook als je geen Duitse boeken leest is een bezoek aan **Dussmann das Kulturkaufhaus** de moeite waard. Het is een gigantische boekwinkel, met verspreid over vier etages allerlei gespecialiseerde afdelingen. Op de begane grond vind je ook papierwaren, bladmuziek en Engelse boeken. Naast de hoofdingang is een balie voor concert- en theaterkaarten.

friedrichstraße 90, www.kulturkaufhaus.de, telefoon 030 20251111, open ma-vr 9.00-0.00, za 9.00-23.30, s-bahn, u-bahn u6 friedrichstraße

32 De **Auguststraße** was ooit het middelpunt van de Joodse gemeenschap en is nu het centrum van de Berlin Biënnale voor moderne kunst. Je loopt langs adresjes als galerie Kunst-Werke en interieurwinkel Marron Hay Berlin. Als je trek krijgt: Shiso Burger, Simon en Strandbad Mitte. Drink 's avonds zeker een biertje bij Hackbarth's.

auguststraße, u-bahn u6 oranienburger tor, u8 weinmeisterstraße, s-bahn oranienburger straße

35 Bij **do you read me?!** ga je niet weg zonder inspiratie. De winkel is gevuld met tijdschriften en boeken uit zo'n twintig landen. Thema's zijn vooral kunst, mode, fotografie, design, architectuur en muziek.

auguststraße 28, www.doyoureadme.de, telefoon 030 69549695, open ma-za 10.00-19.30, s-bahn oranienburger straße

36 **Gestalten Space** is een combinatie van winkel en expositieruimte, gerund door Gestalten, een uitgeverij op het gebied van grafisch ontwerp, architectuur en design. Je kunt er boeken kopen, maar ook designproducten. De galerie is een platform voor jonge ontwerpers.

sophienstraße 21, 2e hof, www.shop.gestalten.com, telefoon 030 20215821, open wo-ma 12.00-19.00, u-bahn u8 weinmeisterstraße

ROSA-LUXEMBURG-STRASSE 10